

Kriitilise infrastruktuuri kaitse

Euroopa Parlamendi soovitus Euroopa Ülemkogule ja nõukogule kriitiliste infrastruktuuride kaitsmise kohta terrorismivastase võitluse raames (2005/2044(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogule mõeldud soovitusete ettepanekut, mille esitajaks oli Stavros Lambrinidis fraktsiooni PSE nimel kriitiliste infrastruktuuride kaitsmise kohta terrorismivastase võitluse raames (B6-0085/2005);
- võttes arvesse põhiseaduse lepingut, eriti selle artiklit III-284 kodanikukaitse kohta ja artiklit I-43, milles sätestatakse: “Kui liikmesriiki tabab terrorirünnak või kui ta langeb loodusõnnetuse või inimtegevusest tingitud õnnetuse ohvriks, tegutsevad liit ja selle liikmesriigid üheskoos solidaarselt”;
- võttes arvesse 25. märtsil 2004. aastal riigipeade ja valitsusjuhtide poolt vastu võetud terrorismivastase võitluse deklaratsiooni;
- võttes arvesse 5. novembril 2004. aastal vastu võetud Haagi programmi,¹ milles nähakse ette: “Piiriüleste kriisiolukordade tõhus ohjamine ELis ei nõua mitte ainult praeguste kodanikukaitse ja elutähtsate infrastruktuuride kaitsmise meetmete tugevdamist, vaid ka selliste kriiside avaliku korra ja julgeoleku aspektide tõhusat käsitlemist.... Seetõttu kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu ja komisjoni üles looma ... ELi integreeritud kriisiohjamise korra, mida tuleks rakendada hiljemalt 1. juuliks 2006. Nimetatud kord peaks käsitlema vähemalt järgmisi küsimusi: liikmesriikide võimsuse edasine hindamine, varude soetamine, koolitus ja ühisõppused ning tsiviilkriisiohje tegevuskavad”;
- võttes arvesse komisjoni teatist:
 - a) Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteele ning regionide komiteele Euroopa Liidu kodanikukaitse suutlikkuse tugevdamise kohta (KOM(2004)0200), milles hinnatakse Euroopa Liidu kodanikukaitse suutlikkuse osas seni saavutatud tulemusi, selles esinevaid puudusi ja selle võimalikke parandusi, eriti kriisiennetuse vabatahtlikkuse alusel loodud tähtsaima vahendina;
 - b) nõukogule ja Euroopa Parlamendile terrorirünnakute ärahoidmise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise kohta (KOM(2004)0698), milles rõhutatakse vajadust ühenduse integreeritud lähenemise järele, milles peaks muu hulgas keskendutama ametivõimude sobivatele avalikkusega suhtlemise viisidele kriisiolukorras, Europoli rollile terrorismiga tegelemiseks õiguskaitseorganitele häiremehhanismide ja Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programmi loomisel, julgeolekualastele uuringutele ning erasektori vastavate osade struktureeritud kaasamisele;

¹ Ajakohastatud 17. detsembril 2004 terrorismivastast võitlust käsitleva eriväljaandega.

- c) nõukogule ja Euroopa Parlamendile valmisoleku ja tagajärgede ohjamise kohta terrorismivastases võitluses (KOM(2004)0701), milles pannakse ette koondada komisjoni juhitud hädaolukorra süsteemid turvalisse üldisesse kiirhoiatussüsteemi (ARGUS), mis on seotud keskse kriisikeskusega – see seoks kõikide asjaomaste komisjoni talituste esindajaid ning oleks alaline ühendus liikmesriikide ja Euroopa institutsioonide vahel;
 - d) nõukogule ja Euroopa Parlamendile kriitilise infrastruktuuri kaitse kohta terrorismivastases võitluses (KOM(2004)0702), milles pannakse ette luua koostöös liikmesriikidega ja asjaomaste erasektori üksustega Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programm, millega tehakse kindlaks võimalikud vajakajäämised ja vajalikud (seadusandlikud või muud) parandusmeetmed;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 4. septembri 2003. aasta resolutsiooni suvise kuumalaine mõjude kohta,¹ milles parlament kutsus üles looma Euroopa kodanikukaitse jõudusid;
 - võttes arvesse lepingutes sisalduvaid asjakohaseid õiguslikke aluseid, millega antakse ühendusele ja liidule volitused määrata kindlaks poliitika ja viia seda ellu, et toetada liikmesriikide poolt Euroopa kodanike tervise, julgeoleku ja ohutuse kaitsmiseks võetud meetmeid;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 114 lõiget 3 ja artiklit 94;
 - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit (A6-0161/2005);
- A. olles teadlik sellest, et Euroopa integreeritud strateegia raames on Euroopa kodanikke ka edaspidi vaja kaitsta terrorirünnakute (näiteks radioloogilised, tuuma-, keemia- ja biorünnakud avalikes kohtades jne), kuid ka loodusõnnetuste (maavärinad, üleujutused, tulekahjud, metsatulekahjud) ja tehnoloogiliste õnnetustega (näiteks Seveso õnnetus, mere- ja transpordiõnnetused) seotud ohtude ning tervisega seotud ohtude ja muud laadi kriiside (näiteks pandeemiad) eest; arvestades, et sellistel õnnetustel ei ole Euroopa tasandil mitte ainult suur piiriülene mõju, vaid need muudavad vajalikuks ka liikmesriikide vastastikuse solidaarsuse ülesnäitamise ning järjepideva ja koostalitlusvõimelise reageerimissüsteemi olemasolu;
- B. märkides, et tõhus strateegia peaks keskenduma nii valmisolekule (riski ja hädaohu hinnangud kriitilise infrastruktuuri kohta, tugevdatud julgeolekumeetmed, ühiste julgeolekustandardite edendamine ja kogemuste vahetamine, tervet ELi hõlmava koordineerimise ja koostöö soodustamine) kui ka rünnakute ja katastroofide tagajärgedega toime tulemisele (oskusteabe ja kogemuste vahetamine, stsenaariumide koostamine ja õppused, sobivate kriisijuhtimis-, kiirhoiatus- ja kodanikukaitse mehhanismide kehtestamine);
- C. leides, et eriti terrorismi puhul saab juhul, kui ennetus- ja hirmutusmeetmed ei toimi ning aset leiavad rünnakud, normaalse olukorra kiire taastamise tagada ainult hästi organiseeritud ja tõhusa reageerimissüsteemi abil; liikmesriigid ja Euroopa Liit saavad nii Euroopa Liidus kui väljaspool seda Euroopa Liidu kodanikele tegelikku või otsest

¹ ELT C 76 E, 25.3.2004, lk 382.

ohtu kujutavate katastroofide toimumise korral oma kodanike kaitsmiseks paremini valmis olla ainult siis, kui suurendatakse erioskusi, tehakse tihedat koostööd, antakse ühiskasutusse ressursse, tagatakse riskihindamine, teavitamine, koolitamine, kommunikatsioon, ennetav ja katastroofijärgne analüüs, kindlustatakse normaalse olukorra kiire taastamine ning suurendatakse rahastamist ja kaitstakse ohvreid vajaliku abi andmisega;

- D. märkides, et kriitiline infrastruktuur ELis muutub rohkem ühendatuks ja sõltuvaks ning see muudab kriitilise infrastruktuuri katkestuste või hävitamise ees kaitsetumaks;
- E. tunnistades, et kriitilise infrastruktuuri kaitsmiseks on vaja järjepidevat koostööpartnerlust kriitiliste infrastruktuuride omanike ja nende käitajate ning liikmesriikide ametiasutuste vahel; märkides, et iga infrastruktuuri raames toimuv riskide analüüs ja maandamine peab põhinema ELi poolt rangelt määratletud protsessidel ja normidel; märkides, et riskide maandamise vastutus füüsilistes rajatistes, turustusahelates ning infotehnoloogia- ja sidevõrkudes lasub esmajoonel infrastruktuuride omanikel ja nende käitajatel, kes kannavad päevast päeva hoolt nende infrastruktuuride käigus hoidmise eest; märkides, et EL ja liikmesriigid peaksid abistama, juhendama, toetama ja jälgima tööstust kõikidel avaliku võimu tasanditel, k.a rahaliste ja muude soodustuste kaudu, ning vajadusel täitma oma kohustusi; arvestades seejuures, et käitajad peaksid olema võimelised edastama olemasolevat teavet ametiasutustele, kes võtavad endale vastutuse teabe analüüsi ja asjakohaste turvalahenduste kavandamise eest koos käitajatega; märkides, et on väga oluline tagada Euroopa ja liikmesriikide tasandil põhiõiguste järgimine andmekaitse osas igal üksikul juhul, mis on seotud antud tegevustega;
- F. olles veendunud vajadusest tugevdada arvutite kaitsesüsteeme koostöös Euroopa (nt ENISA) ja liikmesriikide vastutavate ametiasutusega, pidades silmas üha komplekssemaid tiptasemel infotehnoloogiat ohustavaid ohtusid;

1. edastab Euroopa Ülemkogule ja nõukogule järgmised soovitused:

- a) rakendada täielikult Euroopa Ülemkogu ettepanek töötada välja “ELi integreeritud kriisiohjamise kord”, mis on ELi institutsioonide ja kodanike vaheliste sidemete tugevdamise ning liikmesriikidevahelise sõltuvuse ja solidaarsuse tugevdamise oluline osa;
- b) tagada, et integreeritud Euroopa strateegia käsitleb eelkõige võimalikku ohtu kriitilisele infrastruktuurile, kaasa arvatud arvutisüsteemidele, mille töö katkestamisel või mille hävitamisel oleks tõsine mõju kodanike tervisele, ohutusele, julgeolekule või majanduslikule heaolule, ning kehtestada ELi ühtlustatud meetod, et liikmesriigid ja käitajad saaksid ühiste normide ning julgeoleku eest vastutavate organisatsioonide ja isikute kaudu määrata kindlaks kriitilise infrastruktuuri, analüüsida selle haavatavust, sellesisest vastastikust sõltuvust ja kriiside piiriülest mõju ning viia läbi asjakohaseid ohu hindamisi; samuti kavandada lahendusi sellise infrastruktuuri kaitsmiseks, valmistades viimane ette kõikideks ohtudeks ning pakkudes sobivaid reageerimisvõimalusi rünnakute puhul ja õnnetuste ilmnemisel;
- c) kehtestada seoses sellega komisjoni ettepanekul ja parlamendi heakskiidu korral Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programm (EPCIP), mida peaksid

rahastama liikmesriigid ja/või omanikud ning käitajad vajadusel rahaliste ja muude soodustuste alusel; osalevad liikmesriigid peaksid tagama koostöö, sealhulgas avaliku ja erasektori koostöö, ning andme-, inim- ja logistikaressursid, mis on vajalikud projekti eri etappide edukuse jaoks, et rahuldada proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse nõudeid, eriti kodanikuõiguste, andmekaitse ja turvanõuete osas;

- d) võtta arvesse tõsiasja, et liikmesriikide õiguskaitseorganid ja riiklike kodanikukaitsemehhanismide eest vastutavad asutused peaksid kaaluma Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programmi vahendina, mis täiendab riiklikku planeerimist ja teadlikkuse tõstmist; et Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programmi edu tuleks hinnata eraldi ja konkreetsete normide alusel; et komisjoni ettepanekul peaks nõukogu Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programmi looma konkreetsete ja selgelt määratletud sammude ja eesmärkide järkjärguliseks rakendamiseks ette nähtud ja saavutatava ajakava abil; ja tunnistades, et edu saavutamiseks peaks Euroopa kriitilise infrastruktuuri varajase hoiatamise teabevõrgustik kriitilise infrastruktuuri kaitsmise eesmärgil aitama kaasa ühiseid ohtusid ja vastastikust kaitsetust käsitleva teabevahetuse soodustamisele ning riskide leevendamiseks asjakohaste meetmete ja strateegiate kavandamisele;
- e) võtta arvesse, et:
- koostalitlusvõime tagamiseks tuleks tungivat vajadust andmekaitse järele Euroopa ja liikmesriikide tasandil arvesse võttes ja koostöös Euroopa Andmekaitse Inspeksiooniga luua Euroopa riskianalüüsi süsteem;
 - kõigi asjassepuutuvate üksteisega teavet jagavate liikmesriikide, Euroopa ja rahvusvahelise tasandi asutuste, sealhulgas vastava taseme andmekaitse asutuste vahel peaks olema koostöö;
 - asjassepuutuvat teavet tuleks käsitleda täpselt, usaldusväärselt ja vajaduse korral konfidentsiaalselt, olenemata selle allikast (sõjaväeline või tsiviilluureteenistus, politseikoostöö); tuleks tagada asjakohane parlamentaarne kontroll spetsiaalse institutsioonidevahelise kokkuleppe alusel, mis kehtib nendel juhtudel, kui kaalul on Euroopa sisemine turvalisus;
 - tuleb luua komisjoni sisene Euroopa varajase kriisihoiatuse süsteem, et ühendada olemasolevad Euroopa, riiklikud ja rahvusvahelised erilise hädaolukorra puhul rakendatavad varajase hoiatamise süsteemid, nii et kogu asjaomast teavet, mis võib nõuda tegutsemist Euroopa tasandil, saaks tulemuslikult jagada keske võrgustiku (ARGUS) kaudu;
 - kui puuduvad valdkondlikud standardid või kui rahvusvahelisi norme ei ole veel kehtestatud, on soovitatav kaasata Euroopa Standardikomitee (CEN);
- f) tagada, et Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programm on:

- parlamendi pideva kontrolli all Euroopa ja liikmesriikide tasandil;
 - edasise arengu seisukohalt Mandri-Euroopa ja maailma tasandil oluline element¹;
- g) parandada lisameetmena Euroopa Solidaarsusfondi (sekkumiseks Euroopa Liidu raames) ja Euroopa Ühenduse Humanitaarameti (ECHO) (sekkumine väljaspool ELi) toimimist;
 - h) võtta üle eespool nimetatud resolutsioonis tehtud ettepanek luua Euroopa kodanikukaitse jõud, mis peaksid olema võimelised jälgima looduskatastroofide riskipiirkondi, et hoida ära kataastroofe, mille tõttu hukkab suurel hulgal inimesi, ja mille üksused sekkuksid selliste sündmuste korral nagu hiljutine tsunamikatastroof ning mille liikmed kannaksid Euroopa solidaarsuse märgiks ühist sümbolikat;
 - i) tugevdada sotsiaalpartnerlust, koordineerides selleks VVOde, kodanikuühiskonna ja kohalike asutuste tegevust;
 - j) tagada, et ohuhoiatuste, ametlike teadete ja teabe puhul, mida antakse selleks, et aidata avaliku ja erasektori sidusrühmadel olulisi infrastruktuurisüsteeme kaitsta, samuti avalikkusele kodanikukaitse hädaolukordade korral antavate ohuhoiatuste ja ametlike teadete puhul, et neid kasutatakse ainult siis, kui see on vajalik ja asjakohane, et mitte häirida põhjendamatult kodanike ja ettevõtete igapäevaelu või tekitada elanikkonna seas asjatut hirmu või ebakindlust;
 - k) tagada, et austataks õigust eraelu puutumatusele, nii et tarbijad ja ettevõtjad saaksid olla kindlad, et teavet käsitletakse konfidentsiaalselt, täpselt ja usaldusväärselt, ja et ärialast salastatud teavet hallatakse ja kaitstakse nõuetekohaselt omavolilise kasutamise ja avalikustamise eest;
 - l) tagada, et samaaegselt töötataks võimalikult kiiresti välja Euroopa andmekaitse ja andmete säilitamise süsteem koos kõikides valdkondades rangelt kohaldatavate asjakohaste eeskirjadega ja oleks kindlustatud kodanike põhiõiguste kaitsmine;
 - m) tagada, et liidu kodanikukaitse ja kriitilise infrastruktuuri kaitse alase võimekuse suurendamise eesmärgil läbiviidavatel õppustel kasutatakse realistlikke ja ajakohaseid stsenaariume, mis tuginevad liikmesriikide asjaomaste kodanikukaitse ja kriitilise infrastruktuuri kaitsmises osalevate ekspertide kogemustele ja asjatundlikkusele (näiteks kodanikukaitse ja kriitilise infrastruktuuri kaitse eksperdid ja stsenaariumid 2004. aasta Ateena olümpiamängudel);
2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus Euroopa Ülemkogule, nõukogule ja teavitamise eesmärgil komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogule, ÜROle ja selle eriorganisatsioonidele.

¹ Vt ettepanekut reformida kodanikukaitse ning keemilise, bioloogilise, radioloogilise ja tuumaohu strateegiat, mida on käsitletud ÜRO tasandil.